

—
Верховний
Суд

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД стану здійснення цивільного судочинства у 2022 році

ЗМІСТ

1. Здійснення цивільного судочинства місцевими загальними судами	3
2. Здійснення цивільного судочинства апеляційними судами областей та міста Києва	8
3. Здійснення цивільного судочинства Касаційним цивільним судом у складі Верховного Суду	10
4. Висновки	15

1. Здійснення цивільного судочинства місцевими загальними судами

У 2022 році на розгляді у місцевих загальних судах (місцеві суди) перебувало понад **916 тис.** позовних заяв, заяв, скарг, подань, клопотань, судових доручень та справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства, із них надійшло – **649 тис.** (що на 550,1 тис., або на 46 % менше порівняно з 2021 роком), у тому числі, 5,5 тис. – після скасування судового рішення судом апеляційної чи касаційної інстанції, тоді як у 2021 році цей показник становив 9,1 тис.

Кількість справ і матеріалів, розглянутих у порядку цивільного судочинства, становила **685 тис.**, або 74,8 % від загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді. Із задоволенням позову (заяви, клопотання, подання, скарги) та виконанням судових доручень розглянуто **484 тис.** справ, або 70,6 % від загальної кількості розглянутих справ і матеріалів.

Відсоток розгляду цивільних справ і матеріалів місцевими судами упродовж 2022 року значно збільшився порівняно з аналогічним періодом 2021 року та становив **105,6 %** (співвідношення розглянутих і тих, що надійшли), що є показником передової практики (у 2021 році цей показник становив **95,1 %** та був насторожуючим).

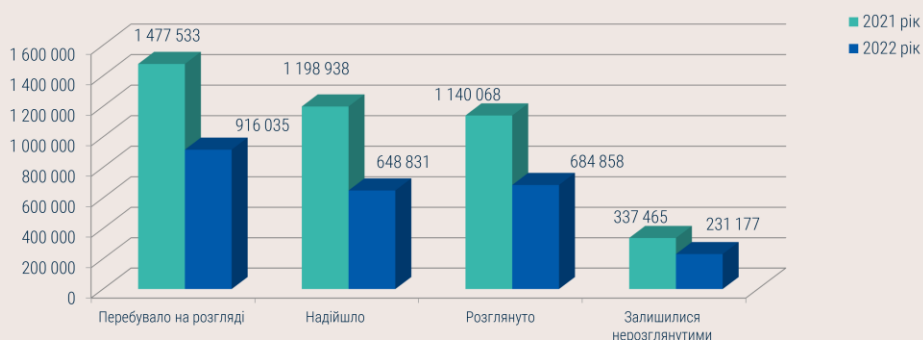
Оцінювання роботи судів у цій частині здійснюється за такими критеріями:

- 84 % і нижче – тривожний показник;
- 85–95 % – насторожуючий показник;
- 96–102 % – нейтральний показник;
- 103 % і більше – передова практика.

Рекомендованим стандартом цього показника є рівень 96–103 %, тобто від нижчого нейтрального значення до початкового значення передової практики.

Показники надходження та розгляду цивільних справ і матеріалів суддями місцевих судів у 2020–2022 роках відображено на **гістограмі 1**.

Розгляд справ цивільного судочинства місцевими загальними судами у 2021–2022 роках

Суб'єктами звернення до суду найчастіше були:
 фізичні особи – 526,1 тис.;
 юридичні особи – 390 тис. (у тому числі державні органи – 3,8 тис.)
 (гістограма 2).

Необхідно зазначити, що до судів у звітному періоді звернулось понад 179 тис. жінок та 170,3 тис. чоловіків. Із загальної кількості фізичних осіб, що зверталися: 640 – особи з інвалідністю, понад 2,8 тис. – пенсіонери, 235 – учасники бойових дій, Герої України, 1,1 тис. – внутрішньо переміщені особи, 827 – іноземні громадяни, особи без громадянства.

Показник цивільних справ за кількістю закінчених провадженням (за періодами) становить:

- до 3 місяців включно – 435,3 тис.;
- від 3 місяців до 1 року включно – 201 тис.;
- від 1 року до 2 років включно – понад 35,8 тис.;
- від 2 років до 3 років включно – 7,5 тис.;
- понад 3 роки – 5,6 тис.

Варто зазначити, що кількість закінчених провадженням справ, загальна тривалість розгляду яких становила від 1 до 3 років включно, порівняно з 2021 роком зменшилась на **6,6 тис., або на 13,3 %**.

Відсоток справ та матеріалів, загальний термін проходження яких триває понад 1 рік, становить **25,9 %**, що на 12,1 % більше порівняно з 2021 роком. Середня тривалість розгляду цивільної справи становить **100 днів**, що на 10 днів більше порівняно з 2021 роком.

На кінець звітної періоду залишилися нерозглянутими в порядку цивільного судочинства **231,2 тис.** справ і матеріалів, або 25,2 % від загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді; із них не розглянуто понад 1 рік – **59,9 тис.** Із загальної кількості нерозглянутих справ і матеріалів 200,9 тис. становлять справи і матеріали позовного та окремого провадження.

У понад **42,7 тис.** справ на кінець звітної періоду відкладено розгляд та не закінчено провадження, у тому числі у майже 10 тис. – у зв'язку з неявкою одного з учасників процесу, що беруть участь у справі, або інших учасників процесу (із них у строк понад 2 роки – 6 тис. справ).

Упродовж звітної періоду місцевими судами постановлено **40** окремих ухвал у справах, що розглядалися в порядку цивільного судочинства. Судами видано на виконання понад **700 тис.** документів на суму понад **25 млрд 889 млн грн.**

У 2022 році місцевими судами розглянуто **101,8 тис.** справ з ухваленням заочних рішень.

Варто зазначити, що кількість справ наказного провадження, що надійшли упродовж 2022 року, зменшилась на 169,5 тис., або на 47,3 % порівняно з 2021 роком та становила **188,7 тис.** Перебували на розгляді місцевих судів із врахуванням нерозглянутих справ на початок звітної періоду понад **210 тис.;** розглянуто **190 тис.** справ наказного провадження, із них **142,2 тис.** із задоволенням заяви, що становило 74,8 % від розглянутих справ наказного провадження.

У звітному періоді місцевими судами розглянуто **183,4 тис.** заяв про видачу судового наказу, за результатами розгляду яких видано **136,7 тис.** судових наказів, або 74,5 % від кількості розглянутих. Сума грошових коштів та вартість майна, пред'явлені до стягнення, становили 1 млрд 346 млн грн, із них підлягає стягненню понад 905 млн грн.

Крім того, місцевими судами розглянуто **6,6 тис.** заяв про скасування судового наказу, за результатами розгляду яких **5,5 тис.** судових наказів було скасовано, що становить лише 4 % від загальної кількості виданих судових наказів.

Із загальної кількості виданих судових наказів найбільшу кількість становлять про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості, яких було видано **117,4 тис.,** або 85,9 % від усіх виданих судових наказів.

Значну кількість виданих судових наказів становлять судові накази про стягнення аліментів у розмірах: на одну дитину – однієї чверті, на двох дітей – однієї третини, на трьох і більше дітей – половини заробітку (доходу) платника аліментів, але не більше десяти прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку на кожну дитину, якщо ця вимога не пов'язана із встановленням чи

оспорюванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших заінтересованих осіб, яких було видано **16,4 тис.**, або 12 % від усіх виданих судових наказів.

Також видано **1,5 тис.** судових наказів, або 1,1 % від виданих – про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати; **1,1 тис.** – про стягнення аліментів у твердій грошовій сумі в розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, якщо ця вимога не пов'язана із встановленням чи оспорюванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших заінтересованих осіб (0,8 %); **230** судових наказів до юридичної особи або фізичної особи-підприємця про стягнення заборгованості за договором (іншим ніж про надання житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення), укладеним у письмовій (у тому числі електронній) формі, якщо сума вимоги не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; **25** – про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортних засобів боржника (один із яких було скасовано) та **2** – про повернення вартості товару неналежної якості, якщо є рішення суду, яке набрало законної сили, про встановлення факту продажу товару неналежної якості, ухвалене на користь невизначеного кола споживачів.

Кількість позовних заяв, що надійшли на розгляд місцевих судів упродовж 2022 року, становила **331,2 тис.**, що на 269,3 тис., або 44,8 % менше порівняно з 2021 роком (600,5 тис.).

Місцевими судами упродовж 2022 року розглянуто **354 тис.** справ позовного провадження, із них із ухваленням рішення – **305,6 тис.**, у тому числі у понад **280 тис.** справ позови задоволено, що становить 91,7 % від усіх ухвалених рішень.

Серед розглянутих цивільних справ позовного провадження, як і в попередні звітні періоди, переважну кількість становлять спори, що виникають із правочинів (120,8 тис., або 34,2 %) та із сімейних правовідносин (127,5 тис., або 36 %). Значну кількість становлять також спори про спадкове право (25,1 тис., або 7,1 %), яка продовжує зменшуватись порівняно з попередніми звітними періодами, порівняно з 2021 роком вона зменшилась на 0,9 %.

Кількість справ, розглянутих у порядку спрощеного позовного провадження, становила **181,6 тис.**

Упродовж 2022 року місцевими судами постановлено лише **24** ухвали про проведення врегулювання спору за участю судді та **28** про його припинення (у 2021 році ці показники становили по 66), із яких лише у 3 досягнуто примирення між сторонами (у 2021 році – 12), а 22 передано на розгляд іншому судді (у 2021 році – 47).

Сума грошових коштів, присуджених місцевими судами до стягнення упродовж 2022 року, становила понад **4 млрд 764 млн** грн, із них понад **188 млн 990 тис.** грн – моральної шкоди.

Сума, присуджена до стягнення з посадових осіб підприємств, установ, організацій, винних у незаконному звільненні, у 2022 році становила понад **645,5 тис. грн.**

Необхідно відзначити, що у 2022 році зменшилась і загальна кількість заяв окремого провадження, поданих до суду. Так, у 2022 році їх кількість становила понад **50 тис.**, що на 30,3 тис., або на 37,7 % менше порівняно з 2021 роком (80,4 тис.).

Упродовж звітнього періоду місцевими судами розглянуто **41,7 тис.** справ окремого провадження, із них **38 тис.** – із ухваленням рішення. У понад **36,8 тис.** справ заяву задоволено, що становить 97,1 % від усіх ухвалених рішень.

Серед розглянутих справ окремого провадження, як і в попередні звітні періоди, переважну більшість становлять справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення (29,5 тис., або 70,7 %), що на 46 % менше порівняно з 2021 роком (54,6 тис.).

Необхідно зазначити, що упродовж звітнього періоду місцевими судами розглянуто **4,6 тис.** справ про встановлення факту народження, **5,2 тис.** справ про встановлення факту смерті та **200** інших фактів на тимчасово окупованій території України.

Кількість розглянутих справ про усиновлення із задоволенням заяви становила **1,6 тис.**, із них про усиновлення громадянами України, що проживають за межами території України, та іноземцями – **50** справ.

Упродовж 2022 року було усиновлено понад 1,8 тис. дітей (із них 63 дитини – іноземними громадянами), у тому числі 782 дівчини (із них 25 – іноземними громадянами), та 1,1 тис. хлопчиків (із них 38 – іноземними громадянами).

Кількість справ окремого провадження, розглянутих за участю присяжних, становила 6,8 тис.

На розгляді у місцевих судах перебувало понад **1,2 тис.** заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами, із них надійшло у 2022 році **747**, розглянуто **798**. За результатами розгляду задоволено 185 заяв, або 23,2 %.

Упродовж 2022 року на розгляді у місцевих судах перебувало понад **6,4 тис.** заяв про забезпечення (скасування забезпечення) доказів, позову до подання позовної заяви, понад **5,7 тис.** із яких було розглянуто. Слід зазначити, що кількість задоволених заяв становила 3,6 тис., або 63,2 % від кількості розглянутих.

Кількість заяв про відновлення втраченого судового провадження, що знаходились на розгляді у звітному періоді, становила **919**, із них було розглянуто **685**, у тому числі **419** заяв задоволено та відновлено втрачене судове провадження, що становить 61,1 % від кількості розглянутих заяв.

На розгляді у місцевих судах у 2022 році знаходилось понад **7,3 тис.** скарг на дії або бездіяльність виконавчої служби, **5,5 тис.** розглянуто, із них 1,9 тис. із задоволенням скарги, що становить 34,4 % від кількості розглянутих.

Кількість клопотань, заяв, подань у порядку виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб), що знаходились на розгляді, становила понад **30,8 тис.**, із них розглянуто 25,5 тис., у тому числі 14,9 тис., або 58,4 %, задоволено.

Крім того, на розгляді у місцевих судах знаходилось **328** клопотань про визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає (або не підлягає) примусовому виконанню, та понад **1,9 тис.** доручень судів України та іноземних судів; розглянуто **244** клопотання про визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду (кількість задоволених клопотань становила 117, або 48 %) та 1,6 тис. доручень судів (кількість задоволених становила 781, або 49,4 %).

Кількість подань про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України у 2022 році становила понад **1,5 тис.**, із яких **447** або 29,2 % було задоволено.

2. Здійснення цивільного судочинства апеляційними судами областей та міста Києва

У провадженні апеляційних судів упродовж 2022 року перебувало **75,9 тис.** апеляційних скарг і матеріалів, із них переважну кількість, як і в попередні роки, становлять апеляційні скарги на судові рішення – **74,4 тис.**

Загальний показник кількості апеляційних скарг і матеріалів, які надійшли у звітному періоді, зменшився за рахунок зменшення надходження апеляційних скарг та становив **52,1 тис.**, що менше на 34,1 тис., або на 40 % порівняно з 2021 роком (понад 86 тис.), так само як і показники надходження заяв про видачу виконавчого листа про примусове виконання рішення третейського суду (зменшився майже у чотири рази та становив **63** заяви (у 2021 році – 250 заяв), надходження подань про визначення підсудності (зменшився майже втричі та становив **334** подання (у 2021 році – 998 подань).

Розглянуто **52,7 тис.**, або 69,4 % від їх загальної кількості (у тому числі задоволено понад 20,5 тис.).

Відсоток розглянутих справ у апеляційних судах у звітному періоді збільшився порівняно з 2021 роком та становив **101,1 %** (співвідношення розглянутих і тих, що надійшли), що є нейтральним показником (у 2021 році цей показник становив **94,4 %** та був насторожуючим).

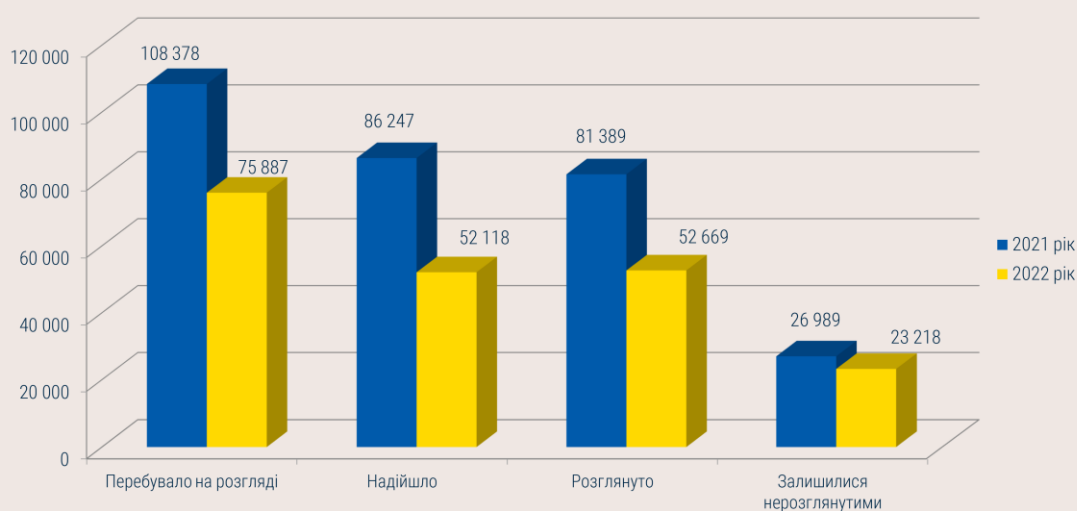
Показники надходження та розгляду цивільних справ і матеріалів у апеляційних судах у 2021–2022 роках відображено на **гістограмі 3**.

Показник цивільних справ, переглянутих апеляційними судами, за кількістю закінчених провадженням (за періодами) становить:

до 3 місяців включно – 26 тис.;

від 3 місяців до 1 року включно – майже 23,5 тис.;
 від 1 року до 2 років включно – 2,7 тис.;
 від 2 років до 3 років включно – 383;
 понад 3 роки – 195 (у 2021 році – 23).

Розгляд справ цивільного судочинства апеляційними судами у 2021–2022 роках

За наслідками перегляду рішень, ухвал та судових наказів судів першої інстанції за апеляційними скаргами залишено без змін **24,1 тис.** судових рішень у цивільних справах, що становить 54,8 % від загальної кількості переглянутих (у 2021 році – 54,5 %).

Кількість судових рішень місцевих судів, скасованих в апеляційному порядку впродовж звітного періоду, становила майже **16,2 тис.**, або 36,9 % від загальної кількості переглянутих (у 2021 році цей показник становив 37,4 %).

Крім того, **3,6 тис.** судових рішень було змінено, що становить 8,2 % від загальної кількості переглянутих (у 2021 році цей показник становив 8,1 %).

Із загальної кількості переглянутих рішень у цивільних справах за апеляційними скаргами (31,9 тис.) залишено без змін понад 18,3 тис., або 57,4 %; скасовано 10,3 тис. рішень, або 32,3 %; змінено 3,3 тис. рішень, або 10,3 %.

Переважну кількість рішень місцевих судів у цивільних справах скасовано із ухваленням нового рішення по суті позовних вимог (9,8 тис., або 94,6 % від усіх скасованих). Крім того, скасовано із закриттям провадження у справі 424 рішення, із залишенням позовної заяви без розгляду – 100 рішень та 32 рішення скасовано з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю.

Із загальної кількості переглянутих рішень місцевих судів у цивільних справах найбільшу кількість становили справи позовного провадження у спорах,

що виникають із договорів (10,9 тис., або 34,5 %); зі справ окремого провадження найбільшу кількість переглянуто рішень у справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення (338, або 55 %).

Найбільша кількість із скасованих після перегляду в апеляційному порядку рішень місцевих загальних судів Вінницької (38,5 %), Київського регіону (35,9 %) та Чернівецької областей (34,0 %). Найменша кількість скасованих рішень місцевих загальних судів у Тернопільській (25,4 %), Хмельницькій (25,6 %) та Полтавській областях (26,5 %).

Із загальної кількості переглянутих ухвал у цивільних справах за апеляційними скаргами залишено без змін 5,8 тис., скасовано 5,9 тис. ухвал, що становить 49,1 % від загальної кількості переглянутих, змінено 318 ухвал, або 2,6 %.

Переважну кількість ухвал місцевих судів у цивільних справах скасовано із направленням справи для продовження розгляду до суду першої інстанції (3,4 тис., або 57 % від усіх скасованих). Крім того, 24 ухвали скасовано з направленням справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю, що майже на рівні 2021 року (22 ухвали).

Найбільша кількість із скасованих після перегляду в апеляційному порядку ухвал місцевих загальних судів Одеської (55,7 %), Івано-Франківської (55,5 %) та Донецької областей (54,4 %). Найменша кількість скасованих ухвал місцевих загальних судів у Тернопільській (36,6 %), Чернівецькій (40,6 %) та Рівненській областях (43,6 %).

Середня тривалість розгляду справ у апеляційних судах становила **114** днів, що на 25 днів більше, ніж у 2021 році (89 днів).

Кількість нерозглянутих апеляційних скарг та матеріалів у 2022 році становила понад **23 тис.**, або 30,6 % від апеляційних скарг та матеріалів, що перебували у провадженні.

Упродовж 2022 року на розгляді апеляційних судів знаходилась **199** заяв про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, із них **134** надійшло у 2022 році, розглянуто **138** заяв. За результатами розгляду заяв задоволено лише 10.

3. Здійснення цивільного судочинства Касаційним цивільним судом у складі Верховного Суду

У 2022 році на розгляд до Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду (КЦС) надійшло **14,4 тис.** процесуальних звернень: касаційних скарг, апеляційних скарг, заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими чи виключними обставинами, клопотань про визначення підсудності, загальна кількість яких значно зменшилась (з об'єктивних причин) порівняно з 2021 роком (понад 23 тис.), а саме на **37,8 %**. Переважну кількість нових надходжень до КЦС становили, як і в попередні звітні періоди, касаційні скарги (**14 тис.**).

У звітному періоді до кожного із суддів КЦС у середньому надійшло **368** процесуальних звернень (із розрахунку на середню кількість суддів, що становила **39** суддів).

Розрахунок середньої кількості суддів здійснювався враховуючи, що починаючи з 01.01.2022 правосуддя у КЦС здійснювалося 40 суддями, станом на 04.03.2022 їх фактична чисельність становила 39 суддів (зумовлено залученням до лав ЗСУ одного судді), а наприкінці звітної періоду (20.12.2022) їх кількість становила вже 38 суддів.

Серед інших процесуальних звернень, що надійшли до КЦС упродовж 2022 року, **123** апеляційні скарги, **132** клопотання про визначення підсудності, **51** заява про перегляд судових рішень за нововиявленими та **3** – за виключними обставинами.

З урахуванням справ і матеріалів, не розглянутих на початок звітної періоду, на розгляді у КЦС у 2022 році перебувало **22,4 тис.** справ та матеріалів, що на 11,1 тис., або на 33,1 % менше порівняно з 2021 роком.

Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, із розрахунку на одного суддю КЦС становила **574** одиниці.

Упродовж 2022 року судді КЦС ухвалили понад **16,2 тис.** судових рішень, якими завершено розгляд справ і матеріалів, що становить 72,5 % від тих, що перебували на розгляді. Це, зважаючи на працю в умовах дії воєнного стану, лише на 2% менше порівняно з минулим роком.

Середня кількість розглянутих процесуальних звернень і справ у звітному періоді із розрахунку на одного суддю КЦС становила понад **416** одиниць.

Відсоток розгляду справ у звітному періоді становив понад **113 %** (у 2021 році – 108 %) (співвідношення розглянутих і зареєстрованих процесуальних звернень).

Залишок нерозглянутих касаційних та апеляційних скарг, справ, заяв та клопотань становить **5,7 тис.**, або 25,4 % від тих, що перебували на розгляді у КЦС, із них 896 залишено без руху і надано строк для усунення недоліків.

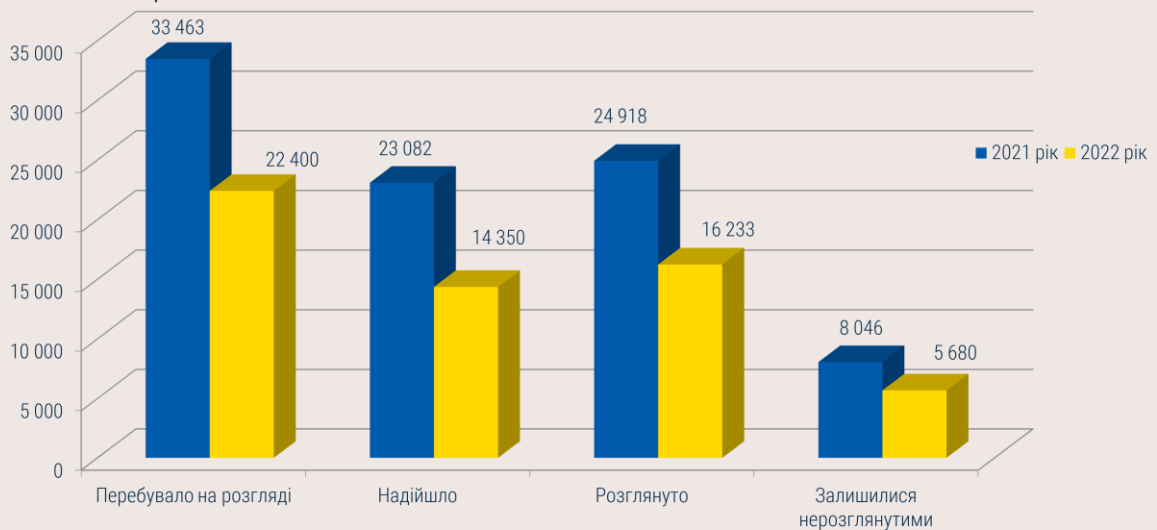
Показники надходження та розгляду цивільних справ і матеріалів КЦС у 2021–2022 роках відображено на **гістограмі 4**.

У звітному періоді на розгляд палати справи не передавались, на розгляд об'єднаної палати передано 34 справи та 66 справ – на розгляд Великої Палати Верховного Суду (повернуто 25 справ).

Кількість окремих думок, висловлених суддями КЦС у 2022 році, становила 250.

У 2022 році суддями КЦС ухвалено 3 окремі ухвали.

Розгляд КЦС процесуальних звернень і справ цивільного судочинства у 2021–2022 роках

На розгляді у КЦС (з урахуванням нерозглянутих на початок звітної періоду) знаходилося понад **22 тис.** касаційних скарг і справ. Розглянуто (з урахуванням повернутих, у яких відмовлено у відкритті провадження, або закрито провадження) майже **16 тис.**, або 72,3 % від тих, що знаходились на розгляді. За результатами розгляду у понад 5,7 тис. випадках було відмовлено у відкритті провадження, що становило 36 % від загальної кількості касаційних скарг, що перебували на розгляді, із них у понад 2,3 тис. – за малозначністю, у 970 – у зв’язку із тим, що касаційну скаргу визнано необґрунтованою, 97 – за необґрунтованістю, оскільки є висновок Верховного Суду у подібних правовідносинах, та у 2,3 тис. – з інших підстав; повернуто з різних підстав понад 2,2 тис. скарг, або 10,1 % від тих, що знаходились на розгляді.

За результатами судового розгляду колегіями суддів скасовано **2,6 тис.** судових рішень, ухвалених місцевими чи апеляційними судами, що становить **33,2 %** від переглянутих (7,8 тис.), що на 1,6 % менше порівняно з 2021 роком (34,8 %); змінено **510** судових рішень, або **6,5 %** від переглянутих (у 2021 році цей показник становив 5,5 %).

Із загальної кількості скасованих судових рішень:

994 (38,3 %) скасовано з направленням справи на новий розгляд;

738 (28,4 %) – із ухваленням нового рішення;

428 (16,5 %) – із залишенням у силі рішення суду першої інстанції;

138 (5,3 %) – із закриттям провадження у справі/залишенням заяви без розгляду;

197 (7,6 %) – із направленням справи для продовження розгляду.

Упродовж 2022 року КЦС скасував 8 справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення (2 - з факту смерті, 6 – з інших фактів) та по 2 судових рішення у справах: щодо права державної власності про визнання незаконним

акту, що порушує право власності, щодо усунення перешкод у користуванні майном, щодо визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню (по 100 %); у справах щодо позики, кредиту, банківського вкладу, зокрема, споживчого кредиту – скасовано 75 % (із 4 переглянутих 3 судових рішень скасовано); у справах щодо стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості та у справах про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку – по 66,7 % (із 3 переглянутих судових рішень по 2 судових рішення скасовано) та у справах, що виникають із земельних правовідносин – 59,6 % (із 570 переглянутих судових рішень – 340 скасовано).

Найменший відсоток скасованих судових рішень спостерігається у спорах, що виникають із правочинів, зокрема договору довічного утримання – 13 % від загальної кількості переглянутих (із 23 переглянутих судових рішень лише 3 скасовано) та у спорах: щодо визнання незаконним акту, що порушує право власності, і щодо припинення права користування земельною ділянкою, зокрема щодо припинення права оренди – по 18,2 % (із 11 переглянутих по 2 судових рішення скасовано).

Протягом звітного періоду у понад 4,7 тис. справ судові рішення було залишено без змін, або 60,3 % від переглянутих, що лише на 0,6 % більше порівняно з 2021 роком (59,7 %).

Результати скасування судових рішень у КЦС відображено у гістограмі 5.

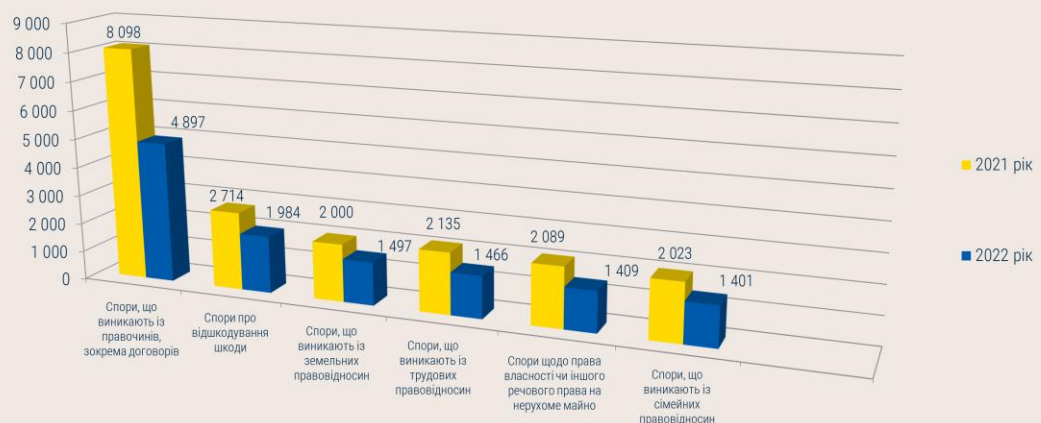

Найбільша кількість скасованих судових рішень у Дніпропетровській (38,7 % від загальної кількості переглянутих), Чернівецькій (38,5 %), Одеській

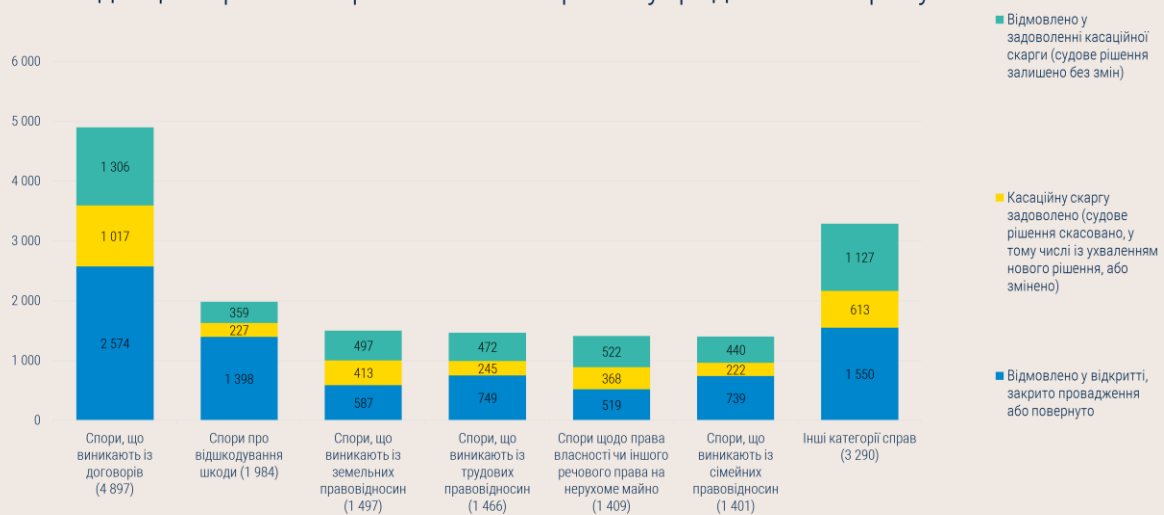
областях (36,3 %) та Київській з містом Києвом (35,4 %). Найменша кількість скасованих судових рішень у Сумській (18,1 % від загальної кількості переглянутих), Тернопільській (18,9 %) та Хмельницькій областях (19,3 %).

Серед розглянутих касаційних скарг за категоріями цивільних справ більшість, як і в минулі роки, становлять справи позовного провадження, зокрема спори, що виникають із договорів (4,9 тис. справ, або 31,8 % від кількості справ позовного провадження), із них 2,2 тис. – справи, що виникають з договорів позики, кредиту, банківського вкладу (45,9 % від усіх переглянутих справ зі спорів, що виникають з договорів). Розглянуто значну кількість справ про відшкодування шкоди (майже 2 тис., або 12,9 %), спорів, що виникають із земельних правовідносин (1,5 тис., або 9,7 %), спорів, що виникають із трудових правовідносин (1,5 тис., або 9,5 %), спорів про право власності та інші речові права (1,4 тис., або 9,1 %), спорів, що виникають із сімейних правовідносин (1,4 тис., або 9,1 %). Розгляд за категоріями цивільних справ відображено у гістограмах 6 та 7.

Кількість справ, розглянутих КЦС за окремими категоріями у 2021–2022 роках

Розгляд КЦС справ за окремими категоріями упродовж 2022 року

На кінець звітнього періоду залишилися нерозглянутими понад **5,6 тис.** касаційних скарг і справ, або 25,5 % від тих, що перебували на розгляді.

На розгляді у КЦС упродовж 2022 року перебувало **62** заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. За результатами розгляду 35 заяв повернуто та у 3 – відмовлено у відкритті провадження. Розглянуто по суті 11 заяв, за результатами розгляду яких 2 заяви задоволено та судові рішення скасовано, у задоволенні решти заяв відмовлено. Залишились нерозглянутими 13 заяв.

У звітньому періоді на розгляді у КЦС знаходилось **136** клопотань (подань) про визначення підсудності, з яких 133 розглянуто. За результатами розгляду 65 клопотань задоволено; у 52 - у задоволенні відмовлено та 18 повернуто.

Крім того, упродовж 2022 року на розгляді у КЦС перебувало **153** апеляційні скарги на ухвали суду апеляційної інстанції щодо рішень третейських судів (38) та міжнародного комерційного арбітражу, серед яких більшість становлять апеляційні скарги на ухвали щодо міжнародного комерційного арбітражу (115). Із загальної кількості апеляційних скарг, які знаходились на розгляді у звітньому періоді, розглянуто 82 справи по суті апеляційної скарги, за результатами чого 28 судові рішення скасовано, 3 рішення змінено, у задоволенні 51 скарги відмовлено та судові рішення залишено без змін; на кінець звітнього періоду не розглянуто 49 апеляційних скарг і справ.

4. Висновки

Підсумовуючи викладене, можна дійти таких узагальнених висновків. Надходження справ і матеріалів до місцевих судів у 2022 році зменшилось майже у двічі – **на 46 %** порівняно з аналогічним періодом 2021 року.

Відсоток справ та матеріалів, загальний термін проходження яких триває в місцевих судах понад один рік, значно збільшився (**на 12,1 %**) порівняно з 2021 роком і становив **25,9 %**, а середня тривалість розгляду цивільної справи становила **100 днів**, що на 10 днів більше порівняно з 2021 роком.

Показник кількості апеляційних скарг і матеріалів, що надійшли у звітньому періоді, зменшився на 40 % порівняно з 2021 роком, що становило **7,6 %** від розглянутих місцевими судами.

Співвідношення судових рішень, скасованих та залишених без змін від загальної кількості судових рішень, переглянутих апеляційними судами у звітньому періоді, залишається майже незмінним порівняно з аналогічним звітнім періодом 2021 року.

Надходження процесуальних звернень до КЦС у 2022 році значно зменшилось (**на 37,8 %**) та становило **2,1 %** від розглянутих місцевими судами та **27,2 %** від розглянутих апеляційними судами упродовж 2022 року.

Упродовж 2022 року за результатами касаційного перегляду судових рішень судів першої та апеляційної інстанцій, як і в попередні звітні періоди, кожне третє судове рішення було скасовано.

Необхідно зазначити, що у 2022 році відсоток скасованих КЦС судових рішень, ухвалених судами попередніх інстанцій, дещо зменшився порівняно з 2021 роком та становив **33,2 %** від переглянутих по суті у касаційному порядку, тоді як у 2021 році цей показник становив **34,8 %**.

Аналіз статистичних показників КЦС вказує на те, що упродовж 2022 року залишилося значне навантаження на суддів. Середня кількість справ і матеріалів, що перебували на розгляді у звітний період, із розрахунку на одного суддю КЦС становила **574** одиниці.

Стежте за нами онлайн:

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua